

Ütni az eördögöt!

E sorok szerény írója, úgy gondolom, hogy — a donkihotei jelzővel illetve — «elmés és nemes», de remélhetőleg nem szélmalom harcot vivő Sándor Kálmán mindkét, lapjukban megjelent igazmondó cikkében egy végzetes tévedéshez ragaszkodik. Ahhoz ti., hogy a Magvető Könyvkiadó válogatás nélkül ad ki könyveket. Nem, Sándor elvtárs, ez félreértés. Ők, a maga címére küldött válaszlevél írói, igazat mondanak, amikor azt írják, hogy nekik szívégyük jól megválasztani, mit is adnak nyomdába. A szívégyből, a gondos válogatási elvből született nyilvánvalóan Eörsi István Ütni az ördögöt című vers- és műfordítás kötetének megjelenetése is az 1957. évi január-februári könyvpiacra. — Az irodalomban jártasabbak talán hallották már ezt a nevet. Eörsi István az ellenforradalom nem jelentékeny, de vehemens ördögöcskéje a kötetében tette le a rézpicalát október 23 ideológiai előkészítéséhez. E kötet verseinek egyharmada nyílt és azóta teljes fegyvertárával, mázával és hagymázával lelepleződött uszítás és vicsorgás a proletárdiktatúra ellen. Fordításai közt is bőven akadnak — különös tekintettel a szerzőtől és szerkesztőtől egyaránt belekalkulált akusztikára — célozgató ezópuszi versek. A költő saját verseit egy Gáli Józsefnek ajánlott hosszabb lélegzetű, ellágyult tünődés zárja, fentnevezett-ről, „az elvarázsolt csodatevő lovagról“ és annak „gyermeki, szép mosolyjáról“.

Október 23 után a következő Eörsi, mint az Igazság című fasiszta lap szerkesztőségi tagja, még november 7-én is vezércikket helyettesítő uszító versben támadt a szocialista erőkre, szocialista hatalomra. Am ki derülhetett Eörsinek e „nagyszerű“ szereplése elméletben és gyakorlatban, eljöhetett

november 4 és vele az egész proletárhatalom elleni tragikus és iszonyú machináció lelepleződése, állítólagos humanus, javító szándékok véres, torz csődjének bizonyossága, tisztességes emberek megborzado kijózanodása, minden jöhetett, de Eörsinek mégis meg kellett jelennie. Nyilván azért, mert az esztétika — némi intermezzo után — ismét fehérszegfűssé, cilinderessé visszaváltozott elegáns széplelkei szerint Eörsi — tehetséges költő. Tévedés ne essék tehát. Nem azért adták ki az ellenforradalom után is, mert ellenforradalmár. Ó nem! És a kommunisták ellen sem az szokott a kifogás lenni köreikben, hogy azok. Egyszerűen Eörsi versei tetszenek a költészet „önálló törvényei“, „autonóm tevékenysége“ műértő bírálóinak, másoké — véletlenül épp kommunistáké — pedig nem tetszenek. Izlés dolga ez kérem. Nem tréfából mondom. „És mint ismeretes, izlésbeli dologban nehéz vitatkozni. A baj csak az, hogy az itt tárgyalt izlés képviselője, mint egy kiváló irodalmi vezető, egyúttal az állam képviselője is. És még egy baj van. Abody Béla, a verskötet felelős szerkesztője, azt mondta a kiadói konferencián 1956 nyár végén (megjelent a tanulmánykötetében), hogy szerinte régebben ártatlanul megsértett lektoroknak nem nyújtott megfelelő rehabilitáció, csupán röpke félmondatot ejtett ugyanis az állam hivatalos képviselője kibékítésk érdekében. Abody ezután így folytatja, háborogva e ki nem elégitő megoldáson: „Túlságosan elevenek az emlékek: ma ez még nem megy ilyen egyszerűen“ Hát igen, Abody Béla, erről van szó, bennünk is túlságosan elevenek az emlékek, nekünk sem megy ez még ilyen egyszerűen.

IMRE KATALIN